

Laboratorij za načrtovanje integriranih vezij

Univerza *v Ljubljani*
Fakulteta *za elektrotehniko*

1. stopnja UNI, 2. letnik

Digitalni Elektronski Sistemi

Andrej Trost

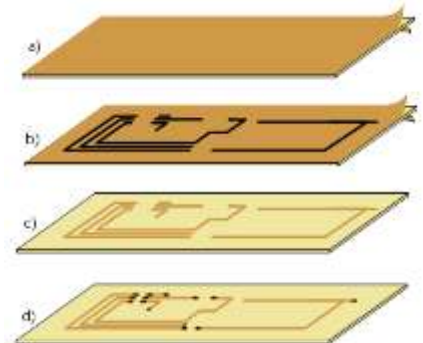
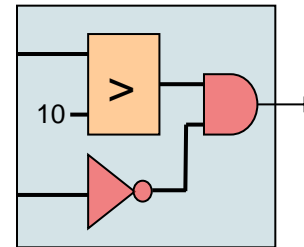
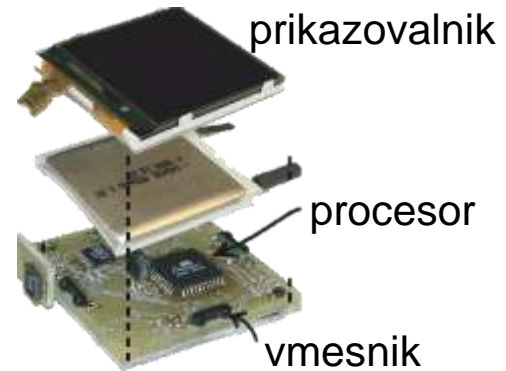
Literatura: A. Trost: Načrtovanje digitalnih vezij v jeziku VHDL, FE 2011

Spletna stran: <http://lniv.fe.uni-lj.si/des.html>

Digitalni elektronski sistemi

fokus predmeta DES

aplikacija	programi
operacijski sistem	gonilniki
arhitektura	operacije registr
micro-arhitektura	podatkovni in krmilni del
logika	števec pomnilnik
digitalna vezja	IN vrata negator
analogna vezja	ojačevalnik pretvornik
elementi	transistorji diode
fizika	elektroni

Digitalni elektronski sistemi

Kaj je v elektronskih napravah ?

- ▶ “informatijske naprave”
- ▶ digitalna vezja in procesorji
- ▶ vmesniki

Značilnosti sodobnih el. naprav ?

- ▶ nezahtevne za uporabo
  - ▶ enostaven, intuitiven vmesnik
- ▶ porazdeljene in povezane
  - ▶ več kot 50 v sodobnem vozilu
  - ▶ interakcija
- ▶ osebne in prenosne naprave

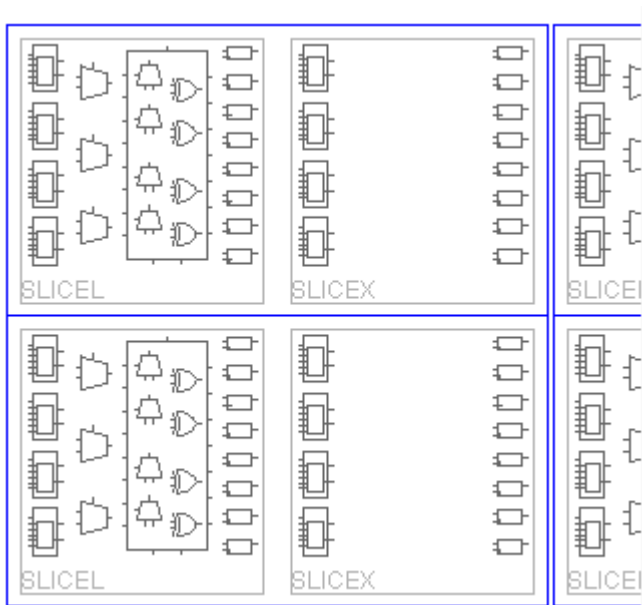
info tabla

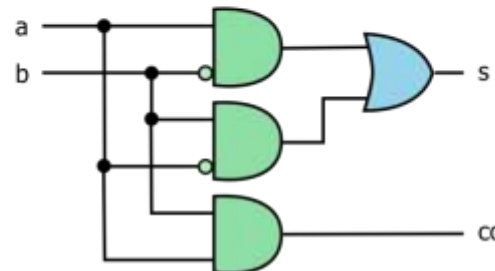
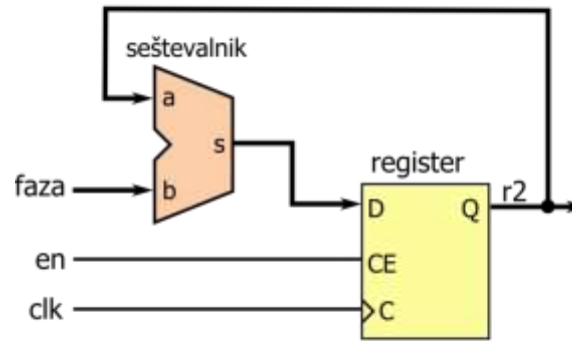
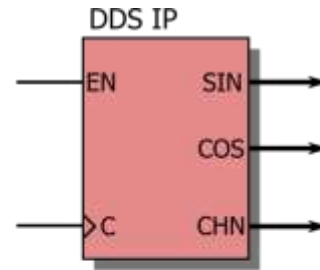
pametna
kamera

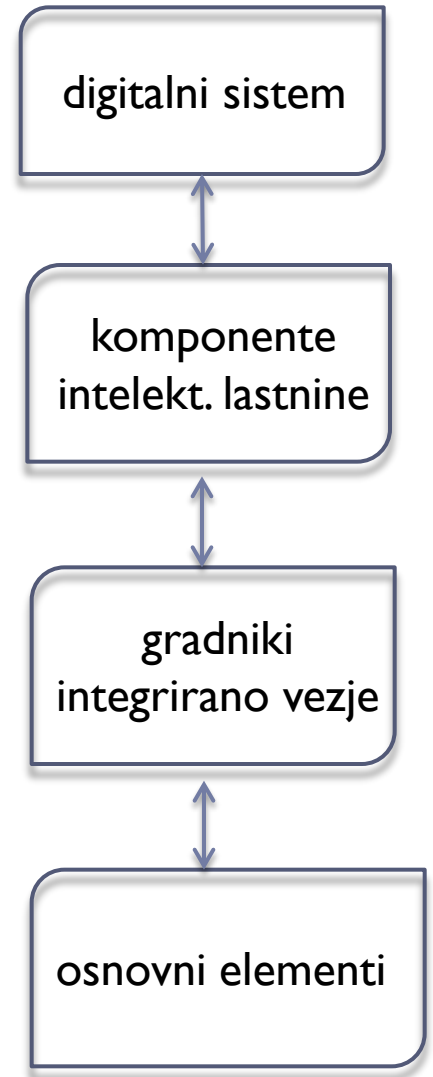
Prototip vezja

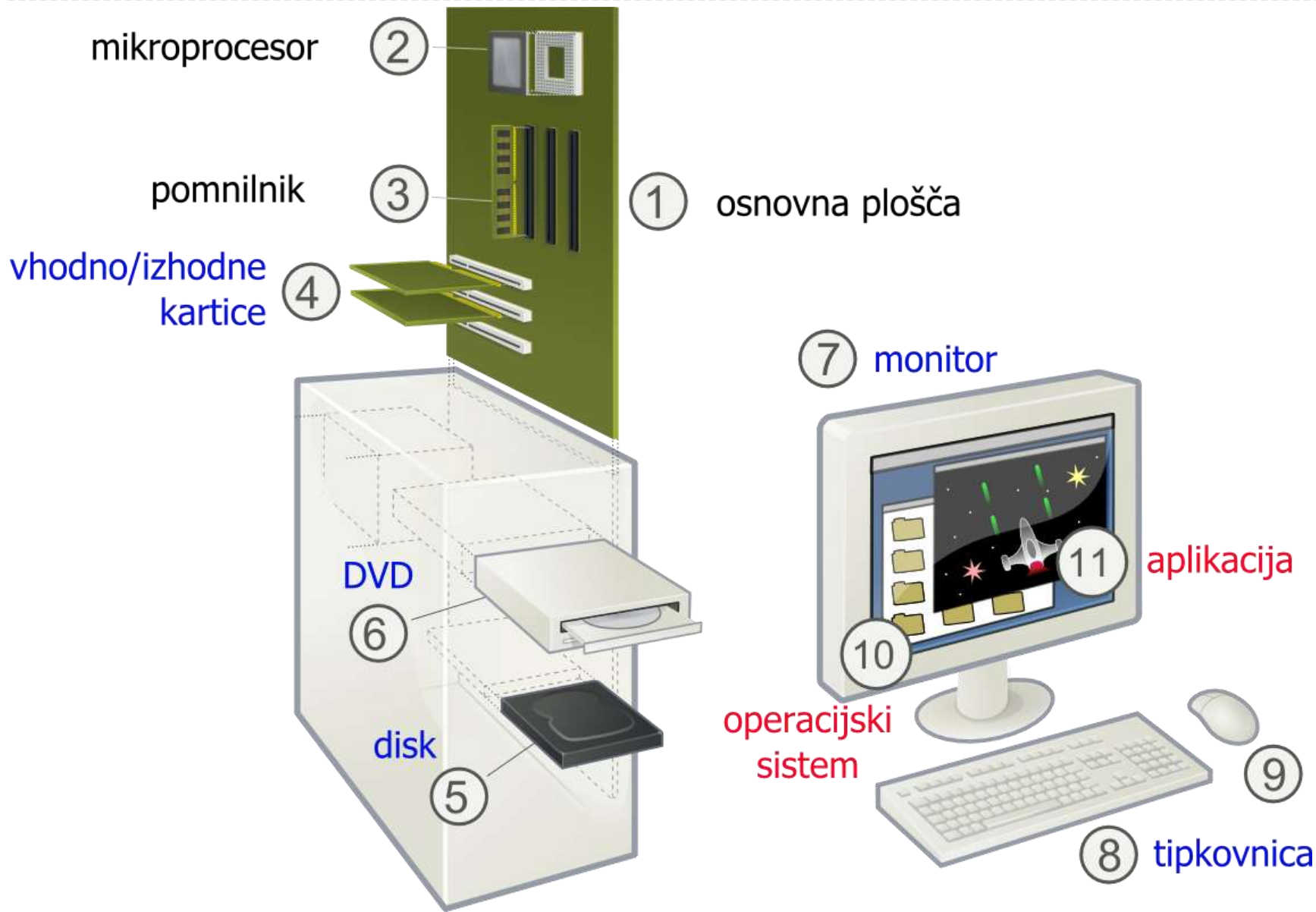
Logični model

Načrtovanje

Digitalni sistem: osebni računalnik

Računalnik na enem tiskanem vezju

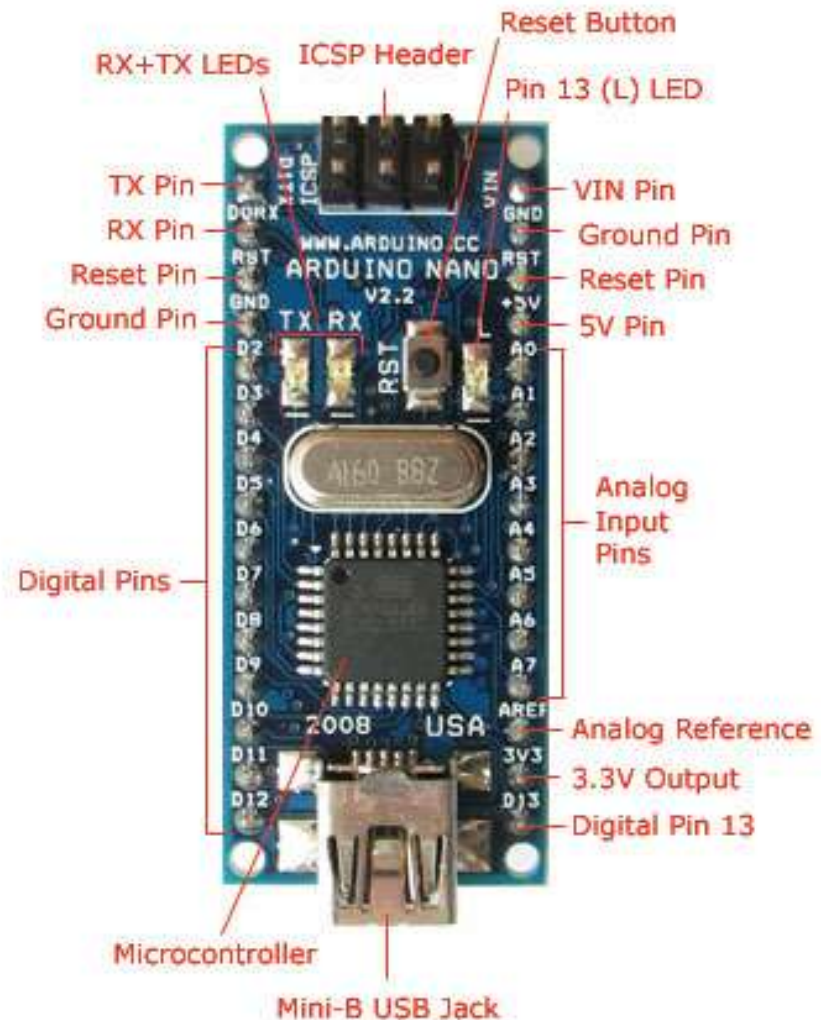
- ▶ Single Board Computer
  - ▶ mikroprocesor, pomnilnik in FLASH disk
  - ▶ vhodno / izhodne enote: USB, Ethernet, RS232
  - ▶ prilagojen operacijski sistem in aplikacije

Računalnik na integriranem vezju (čipu)

- ▶ mikrokrmilnik (Microcontroller)
  - ▶ mikroprocesor,
  - ▶ pomnilnik (RAM in FLASH) in
  - ▶ vhodno / izhodne enote na čipu.
  - ▶ Enostaven operacijski sistem ali ena aplikacija brez OS

Vgrajeni sistemi (Embedded System)

▶ Definicija vgrajenega sistema (IEEE 1992)

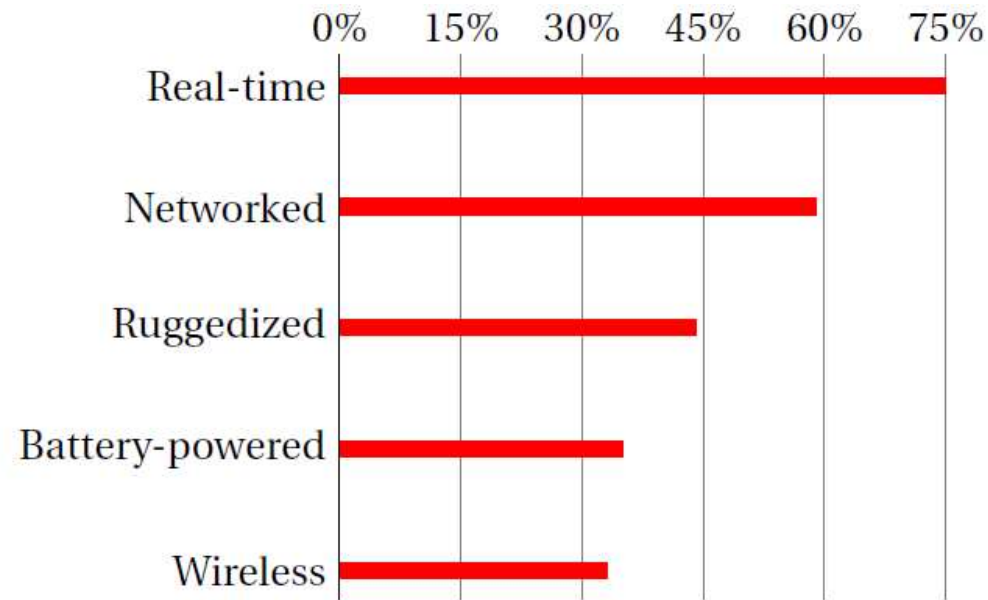
„A computer system that is part of a larger system and performs some of the requirements of that system.“

- ▶ računalniški (digitalni) sistem vgrajen v elektronsko napravo
- ▶ skoraj vsi digitalni sistemi z izjemo splošno-namenskih računalnikov
- ▶ letno se proizvede milijone računalnikov in milijarde VS

Skupne značilnosti vgrajenih sistemov

- ▶ Izvajajo eno nalogo
  - ▶ ponavljajo program
- ▶ Dobro omejeni
  - ▶ nizka cena, poraba, prostor
- ▶ Reaktivni
  - ▶ takoj reagirajo na spremembe v okolici
  - ▶ Izvršijejo operacije v realnem času

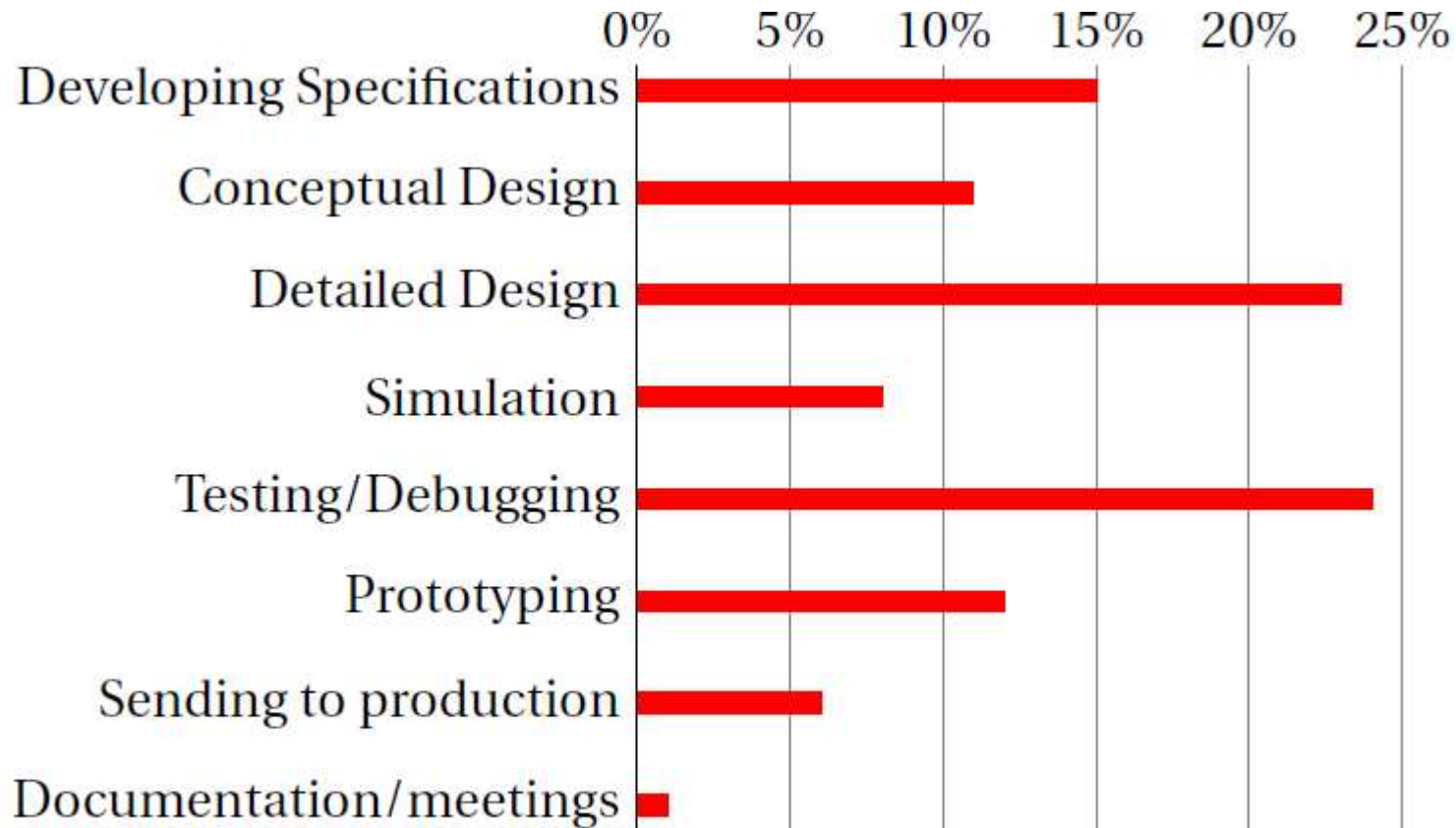
Source: 2009 Embedded Market Study

- 60 % vsebuje več različnih integriranih vezij
- 45% vsebuje programirljivo vezje (FPGA)

Načrtovanje vgrajenih naprav

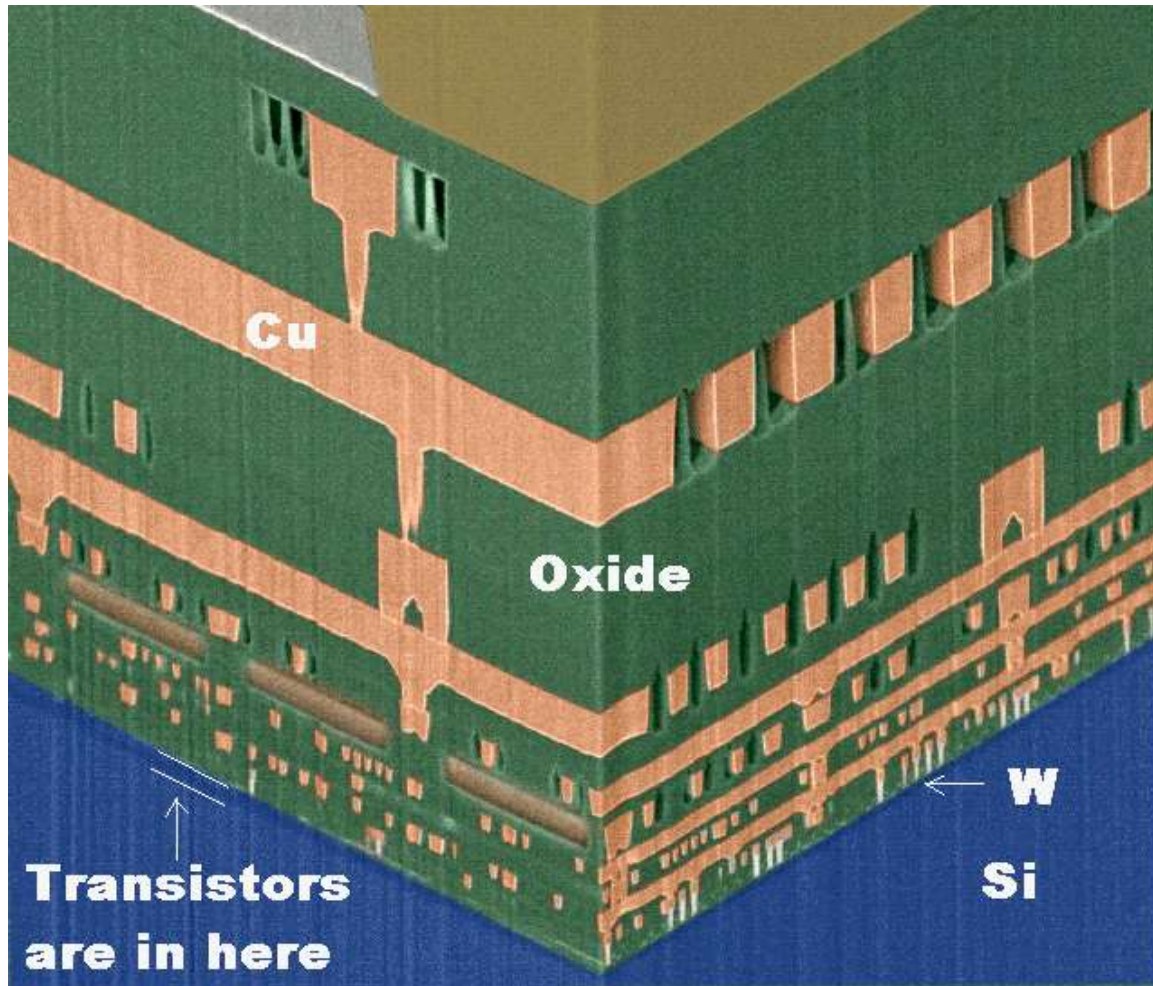

► poraba časa za posamezne korake

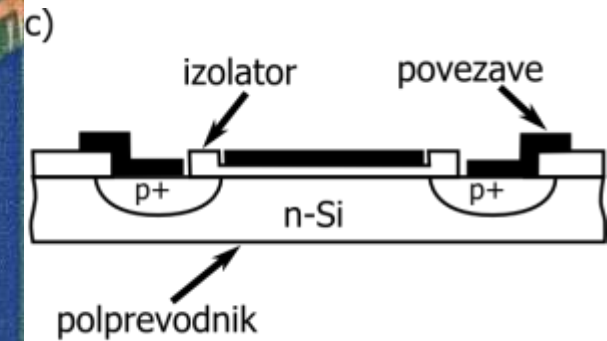
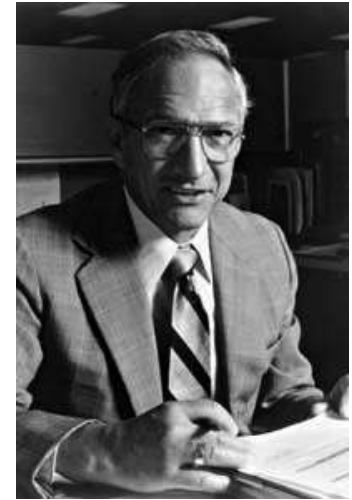

Source: 2009 Embedded Market Study

Razvoj: Robert Noyce in integrirana vezja

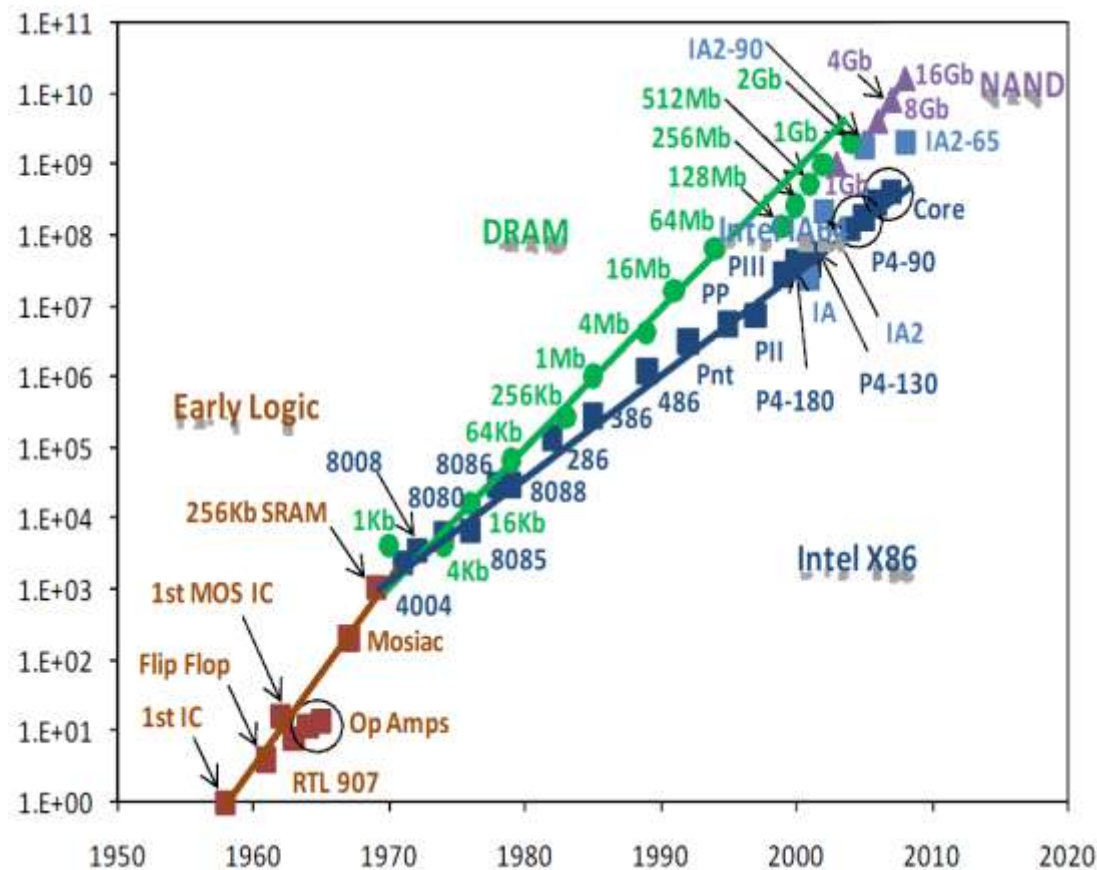
onsko
no vezje

Sodobno integrirano vezje v ohišju QFP (a) in BGA (b), prerez silicijeve rezine z vezjem (c)

Gonilo razvoja: Moorov zakon

- ▶ Gordon Moore in R. Noyce ustanovila Intel 1968
- ▶ Moorov zakon: število transistorjev na integriranem vezju se podvoji vsako leto (od leta 1975)

- ▶ Def: integrirano vezje, ki izvaja vse ali večino funkcij celotnega elektronskega sistema
- ▶ Za sisteme je značilna kompleksnost vezja
  - ▶ komponente so lahko zelo velika vezja (npr. RAM), vendar imajo enostavno strukturo
- ▶ Sistem lahko vsebuje analogne komp., vendar je večina sistema digitalno vezje
  - ▶ najbolj kompleksne funkcije lahko naredimo le z digitalnim vezjem

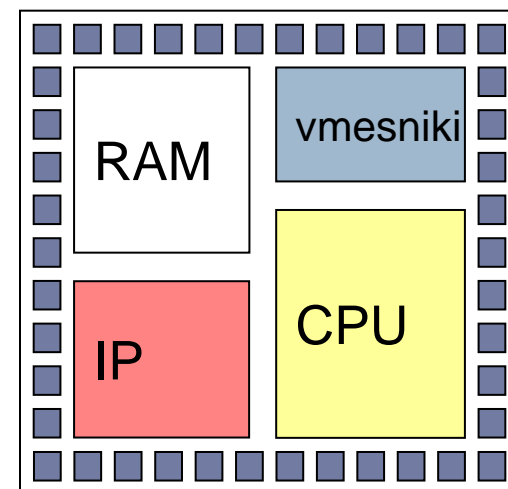
System-on-Chip

procesor (CPU)

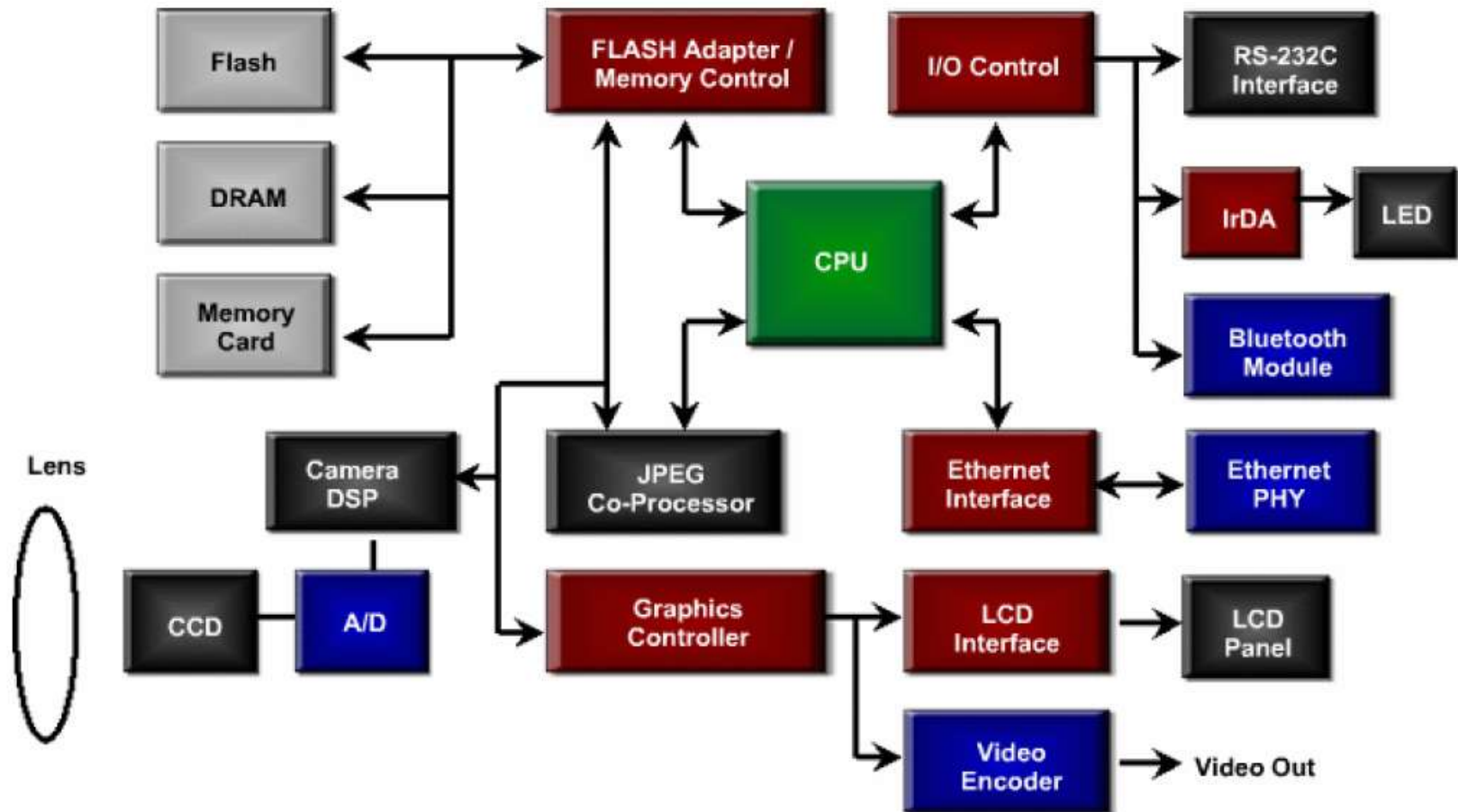
Pomnilnik (RAM, flash)

Komunikacijski vmesnik

Namenska vezja (IP)

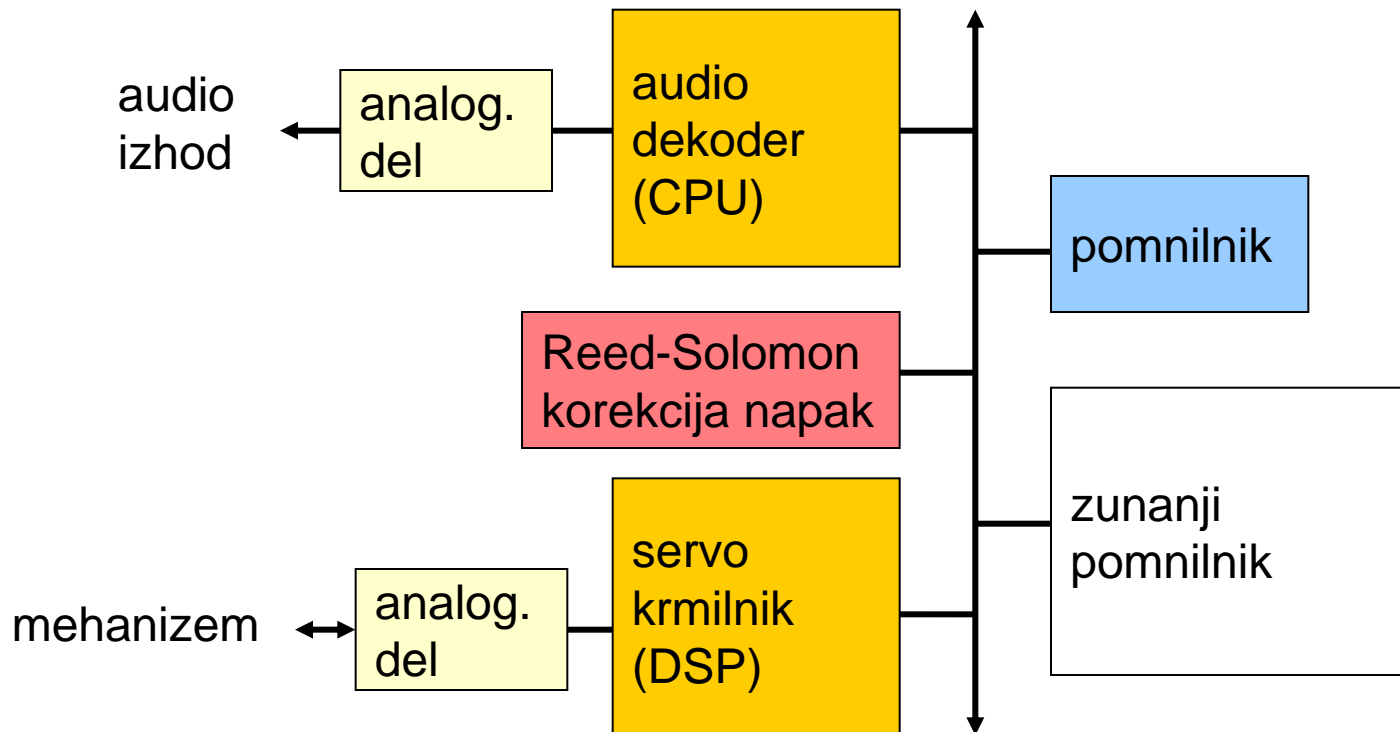

Primer 1: digitalna kamera

Primer 2: CD / mp3

Prednosti digitalne tehnike

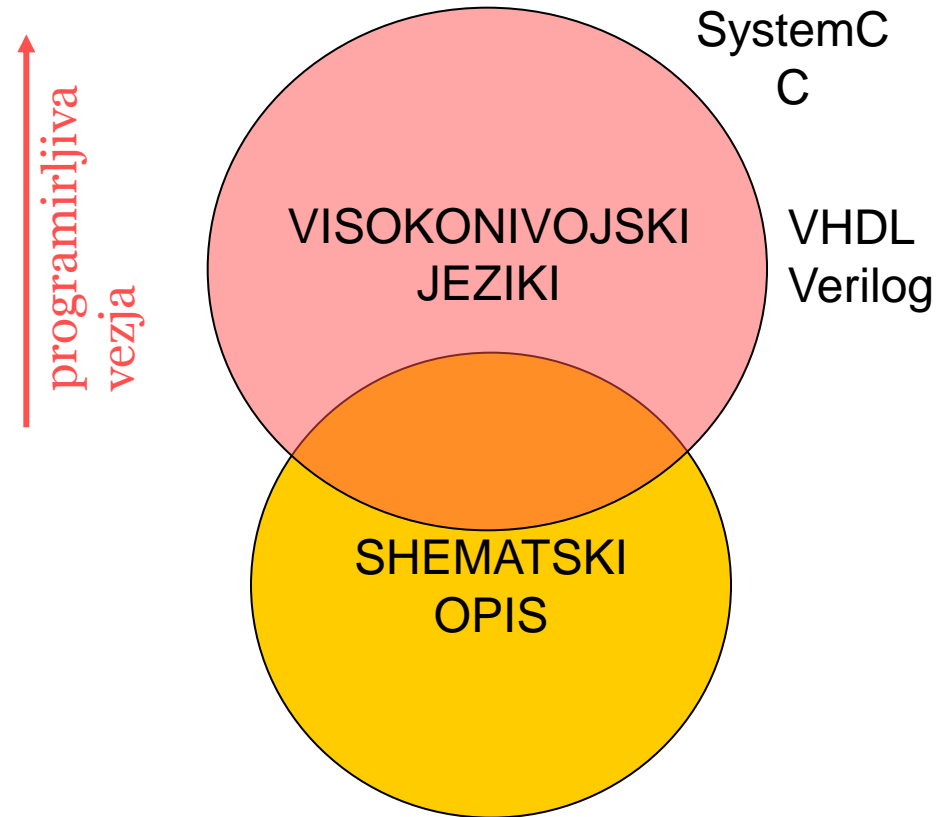

- ▶ Digitalni signal je neobčutljiv na motnje, ki jih poznamo iz analognih sistemov
- ▶ Digitalna vezja so učinkovita in ekonomična pri obdelavi signalov
- ▶ Nekateri algoritmi lahko naredimo le z digitalnim vezjem
  - ▶ npr. algoritme za zgoščevanje signala, ki zmanjšajo zahteve pri shranjevanju in prenosu podatkov

Opis (modeliranje) digitalnih vezij

Nivoji opisa vezja:

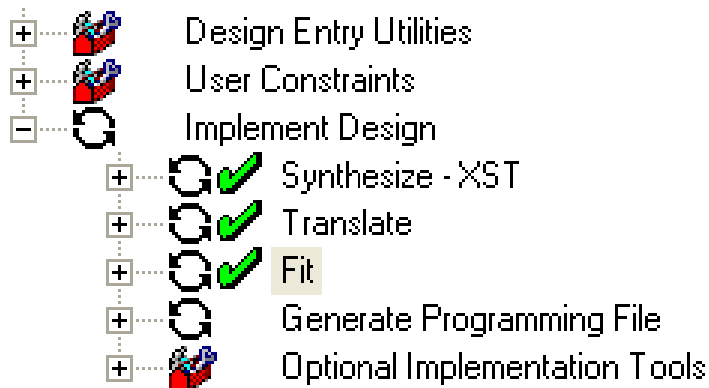
- ▶ specifikacija
  - ▶ postopkovni (behavioral)
  - ▶ funkcijski (dataflow, RTL)
  - ▶ logični
-
- ▶ nivo transistorjev
  - ▶ geometrija vezja (layout)
-
- ▶ **Standardizirani jeziki (IEEE)**
    - ▶ VHDL
    - ▶ Verilog, System Verilog
    - ▶ SystemC

Načrtovanje s programirljivimi vezji

1. Opis vezja in simulacija (Design Entry Utilities)
2. Sinteza logičnega vezja (Synthesize)
3. Prevajanje in tehnološka preslikava
  - določimo lokacije priključkov (User Constraints)
4. Izdelava prog. datotek in nalaganje vezja

Proces za CPLD

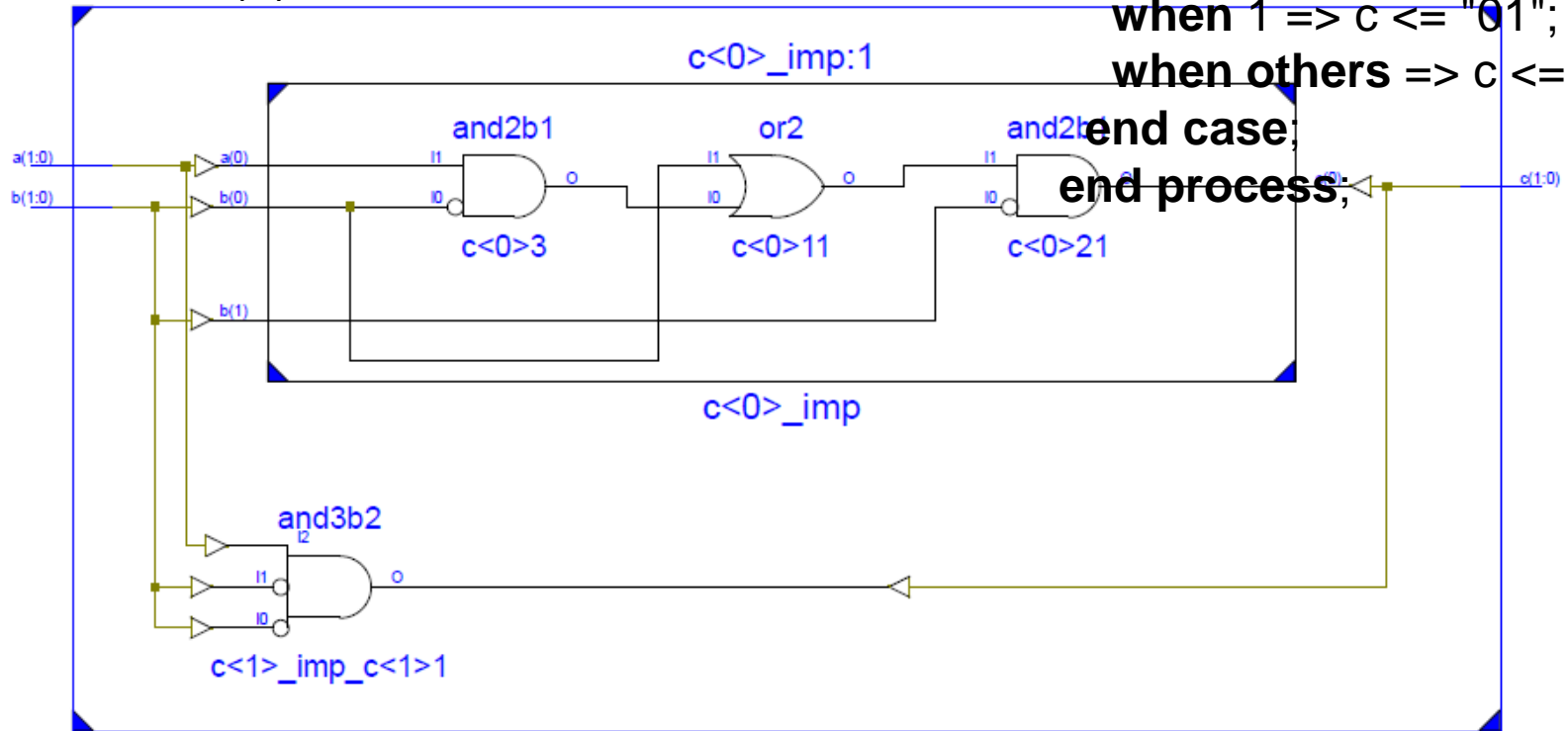
Proces za FPGA

Kaj dela opisano vezje?

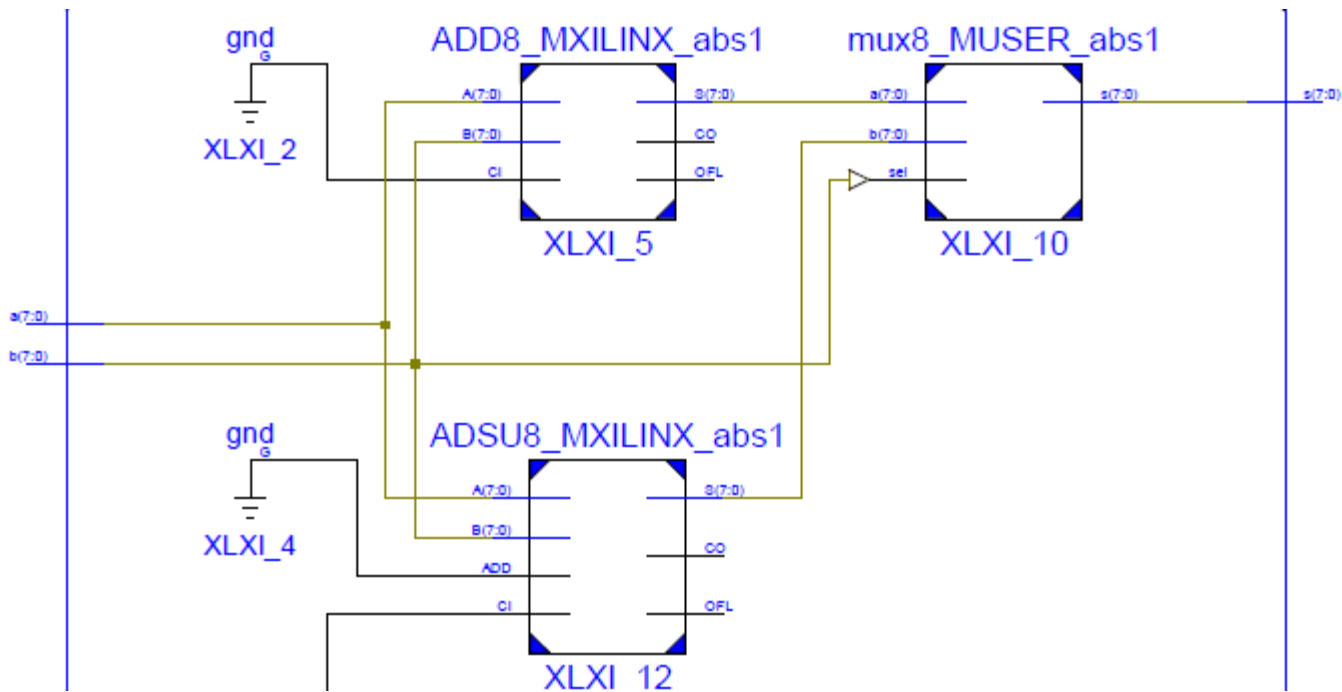
always @ (a or b)
case (b)

```
process (a, b)
begin
  case b is
    when 0 => c <= a;
    when 1 => c <= "01";
    when others => c <= "00";
  end case;
end process;
```


Izbirni stavek

- ▶ Primer: $c \leq a+b$ when $b > 0$ else $a-b$;
- ▶ Kaj naredi program za sintezo vezja?
  - ▶ operatorji +, - so kombinacijska vezja ADD {14}, ADSU {13}
  - ▶ izbirni stavek when ... else je izbiralnik MUX {8 celic}

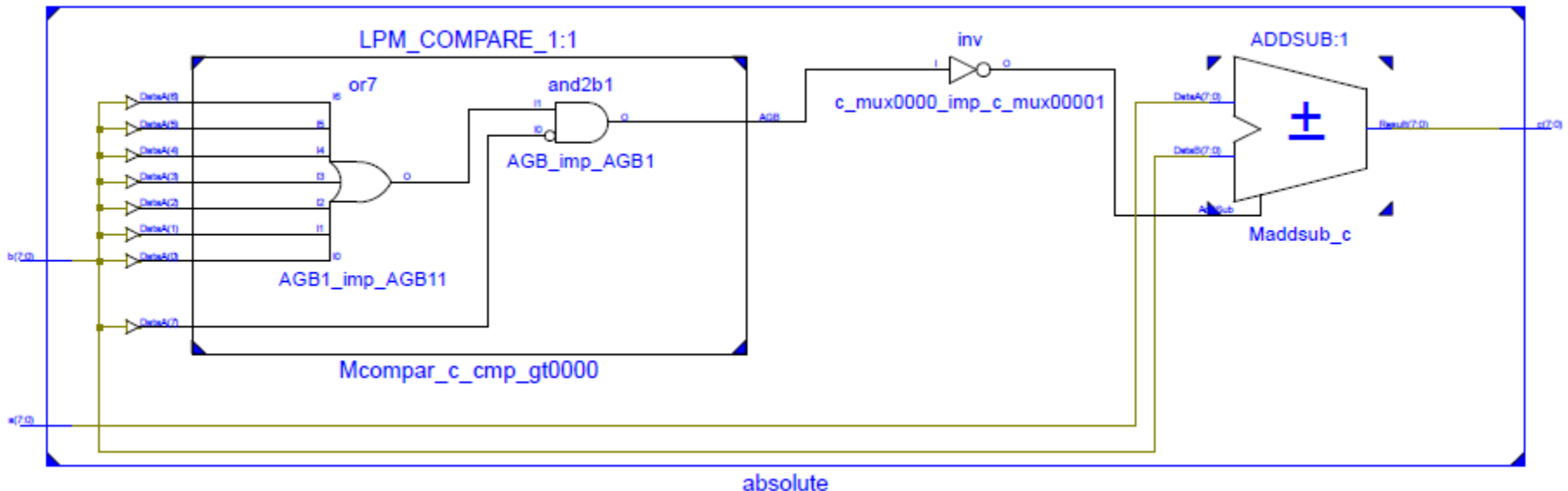

zasedenost
CPLD virov:
{21, 63, 0}

celic   termov   flip-floпов

Postopek sinteze vključuje optimizacijo

- ▶ Stavek: $c \leq a+b$ when $b > 0$ else $a-b$;
- ▶ primerjalnik (or7, and2) in ADDSUB blok
- ▶ zasedenost 19 / 55 / 0

- ▶ Drug zapis: $c \leq a+b$ when $b \geq 0$ else $a-b$;
- ▶ zasedenost 17 / 53 / 0

Načrtovanje na nivoju registrov

- ▶ **RTL**: delitev na krmilni in podatkovni del
- ▶ določitev zaporedja operacij (avtomat)
- ▶ opis gradnikov na podatkovni poti

VHDL

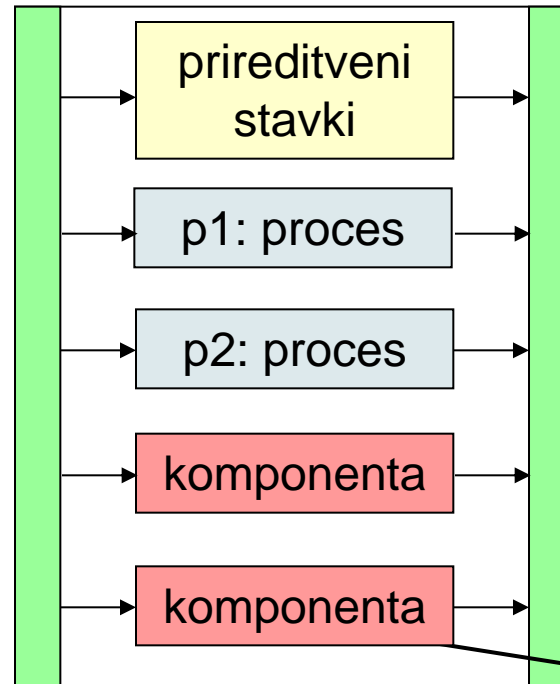
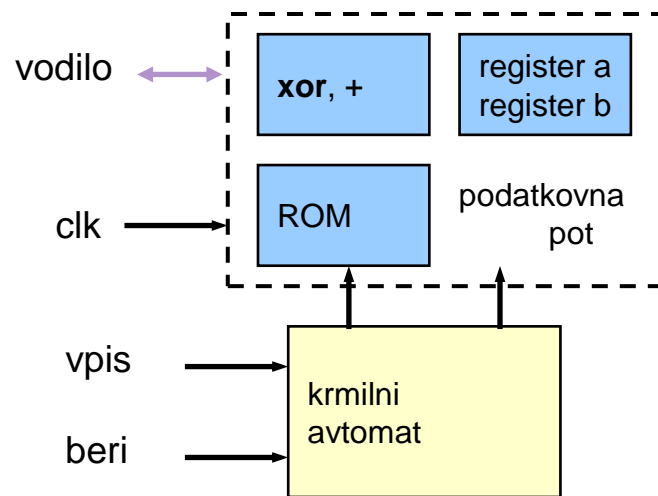
Very high-speed IC

Hardware

Description

Language

modul(arhitektura)


```
q <= n;
```

```
p1: process(clk)
begin
  if rising_edge(clk) then
    n <= n + 1;
  end if;
end process;
```

komponenta

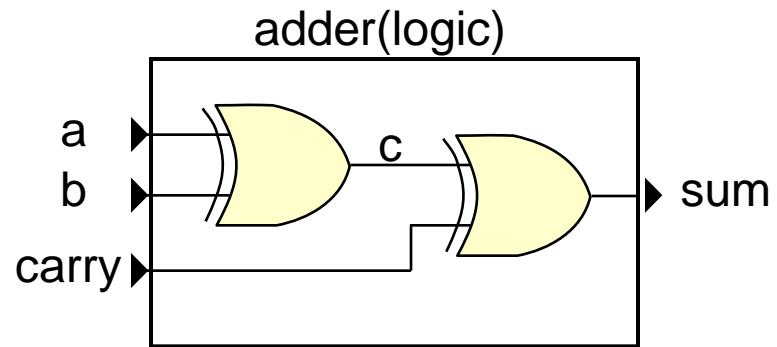

Funkcijski opis vezja v jeziku VHDL

- ▶ stavki opisujejo gradnike vezja
  - ▶ stavki za opis vezja se izvajajo paralelno
  - ▶ vrstni red stavkov ni pomemben (sočasni stavki)

```
entity adder is  
  port ( a, b : in std_logic;  
         carry : in std_logic;  
         sum : out std_logic);  
end adder;
```

```
architecture logic of adder is  
  signal c : std_logic;  
begin  
  sum <= c xor carry;  
  c <= a xor b;  
end one;
```


deklaracija notranjega signala

Postopkovni opis vezja v jeziku VHDL

- ▶ v procesu opišemo delovanje vezja
  - ▶ zgradbo vezja določi program za sintezo vezij
  - ▶ vrstni red stavkov je pomemben (sekvenčni stavki)

```
arhitektura
p1: process
ventil <= '0';
if pretok > 10 then
    ventil <= '1';
end if;
if alarm = '1' then
    ventil <= '0';
end if;
end process;
```

